

166.

Na osnovu člana 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 8/24) i člana 44. stav (1) tačka d) Poslovnika Skupštine Zeničko-dobojskog kantona-Četvrti prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 5/24), Zakonodavno-pravna komisija Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, na 35. sjednici održanoj dana, 24.02.2025. godine, utvrdila je Prečišćeni tekst Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom.

Prečišćeni tekst Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom obuhvata: Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/11), Autentično tumačenje („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 14/12), Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/15), Zakon o izmjenama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/16), Autentično tumačenje („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/17), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 16/22) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 8/24), u kojima je označen dan njihovog stupanja na snagu.

Z A K O N
O SOCIJALNOJ ZAŠTITI, ZAŠTITI CIVILNIH
ŽRTAVA RATA I ZAŠTITI PORODICE SA
DJECOM
-Prečišćeni tekst-

DIO PRVI – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom bliže se uređuje: socijalna zaštita građana i njihovih porodica; korisnici prava iz socijalne

zaštite i osnovna prava iz socijalne zaštite; uvjeti i postupak sticanja prava iz socijalne zaštite kao i iznosi novčanih i drugih davanja; osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite; uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica; uvjeti, način i postupak, organi i finansiranje prava porodice sa djecom; obilježavanje „Dječije nedjelje”; finansiranje prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom; nadzor nad provođenjem zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Zeničko-dobojskom kantonu (u daljem tekstu: Kanton).

Član 2.

- (1) Ovaj Zakon osigurava jednakost u pristupu i uživanju sadržanih prava.
- (2) Zakon zabranjuje bilo koji oblik diskriminacije, indirektna ili direktna, po bilo kojem osnovu kao što je rasa, spol, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, imovina, rođenje ili drugi status.
- (3) Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom je od interesa za Kanton, kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih, nesposobnih i drugih lica, koje one same ili uz pomoć članova porodice ne mogu zadovoljiti, zbog nepovoljnih ličnih, ekonomskih, socijalnih i drugih okolnosti.

Član 3.

- (1) Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom obavljaju ustanove socijalne zaštite i općinska/gradska služba za upravu.
- (2) Ustanove socijalne zaštite imaju svojstvo pravnog lica.
- (3) Na osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite primjenjuju se propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (4) Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom mogu obavljati i humanitarne organizacije, udruženja, vjerske zajednice i organizacije koje one osnivaju, građanin pojedinac i strana fizička ili pravna lica.

Član 4.

- (1) Porodicu, u smislu ovog Zakona, čini: bračni drug, odnosno vanbračni drug, dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorče i dijete bez roditeljskog staranja uzeto na izdržavanje), otac, majka, očuh, maćeha, djed i nena-baba (po ocu i majci) i braća i sestre bračnih drugova.
- (2) Zajedničko domaćinstvo, u smislu ovog Zakona, je ekonomska zajednica jedne ili više porodica u kojoj zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara (zemljište, zgrade i drugo).

Član 5.

- (1) Djetetom, u smislu ovog Zakona, smatra se lice do 18 godina života.
- (2) Izuzetno, djetetom se smatra i lice koje radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom ima više od 18, a do navršenih maksimalno 27 godina života, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Član 6.

- (1) Pravo utvrđeno ovim Zakonom ne mogu ostvarivati lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom za krivična djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine i krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava.
- (2) Pravo utvrđeno ovim Zakonom ne može ostvarivati lice koje takvo pravo koristi ili može koristiti po drugim propisima.
- (3) Pravo utvrđeno ovim Zakonom ne može se prenositi na druga lica, niti se može nasljeđivati.

Član 7.

U postupku ostvarivanja prava i dužnosti utvrđenih ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98, 48/99), ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Član 8.

Predškolske, školske i zdravstvene ustanove, policija, pravosudni i drugi državni organi, pravna i fizička lica koja su po posebnim zakonima određeni za brigu o porodici, djeci i drugim licima koja se ne mogu brinuti sama o sebi, radi zaštite njihovih interesa sarađuju sa ustanovama socijalne zaštite u okvirima svojih nadležnosti.

Član 9.

U slučajevima kada iznosi visine novčane pomoći, odnosno naknade u ovom Zakonu nisu fiksno utvrđeni, osnovica za utvrđivanje novčanih i drugih materijalnih pomoći i naknada je prosječna neto plaća Kantona, ostvarena u prethodnoj godini, odnosno godini koja prethodi podnošenju zahtjeva (u daljem tekstu: prosječna plaća Kantona).

DIO DRUGI – SOCIJALNA ZAŠTITA**POGLAVLJE 1. POJAM I KORISNICI SOCIJALNE ZAŠTITE****Član 10.**

- (1) Socijalna zaštita u smislu ovog Zakona je organizovana djelatnost u Federaciji, Kantonu i općini/gradu usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe.
- (2) Socijalnom potrebom, u smislu stava (1) ovog člana, smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nesrećama, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinca ili drugih razloga, koji se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica, odnosno pomoći društvene zajednice.
- (3) U skladu sa načelima humanizma, solidarnosti, građanskog morala, socijalna zaštita porodice i njenih članova i građana pojedinaca ostvaruje se otkrivanjem i umanjavanjem, odnosno otklanjanjem posljedica i uzroka, koji dovode do stanja socijalne potrebe i sticanjem određenih prava iz socijalne zaštite.
- (4) Socijalna zaštita djeteta, u skladu sa odredbama Konvencije o pravima djeteta, ostvaruje se u najboljem interesu djeteta.

Član 11.

- (1) Korisnici socijalne zaštite, u smislu ovog Zakona, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:
 - a) djeca bez roditeljskog staranja;
 - b) odgojno zanemarena djeca;
 - c) odgojno zapuštena djeca;
 - d) djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama;
 - e) lica sa invaliditetom i lica sa teškoćama u razvoju;

- f) materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica;
- g) stara lica, bez porodičnog staranja;
- h) lica sa društveno negativnim ponašanjem;
- i) lica ovisna o psihoaktivnim supstancama;
- j) lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite;
- k) lica koja su žrtve porodičnog nasilja i nasilja u zajednici.

- (2) Propisom općine/grada može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stava (1) ovog člana u skladu sa programima, odnosno planovima razvoja socijalne zaštite, specifičnim prilikama i potrebama.

Član 12.

- (1) Dijete bez roditeljskog staranja, u smislu člana 11. stav (1) tačka a) ovog Zakona, je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja, roditelja kojima je oduzeto roditeljsko staranje i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.
- (2) Odgojno zanemareno dijete, u smislu člana 11. stav (1) tačka b) ovog Zakona, je dijete koje, zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.
- (3) Odgojno zapušteno dijete, u smislu člana 11. stav (1) tačka c) ovog Zakona, je dijete koje svojim ponašanjem narušava opće prihvaćene norme i vrši prekršaje ili krivična djela.
- (4) Dijete, čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, u smislu člana 11. stav (1) tačka d) ovog Zakona, je dijete, čiji roditelji zbog nesređenih porodičnih odnosa, materijalnih i drugih razloga nisu u mogućnosti da mu osiguraju normalne uvjete za pravilan odgoj, fizički i psihički razvoj.

Član 13.

Lica sa invaliditetom i lica sa teškoćama u razvoju, u smislu člana 11. stav (1) tačka e) ovog Zakona, su djeca i odrasla lica, koja su:

- a) slijepa i slabovidna,
- b) gluha i nagluha,
- c) sa poremećajem u govoru i glasu,

- d) sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- e) sa smetnjama u psihičkom razvoju (lahkog, umjerenog, težeg i teškog stepena),
- f) sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju),
- g) lica sa autizmom.

Član 14.

Materijalno neosigurano i za rad nesposobno lice, u smislu člana 11. stav (1) tačka f) ovog Zakona, je odraslo lice, koje nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje, nesposobno je za rad i ne može osigurati sredstva za život po nekom drugom osnovu.

Član 15.

Starim licem bez porodičnog staranja, u smislu člana 11. stav (1) tačka g) ovog Zakona, smatra se lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena), koje nema članove porodice ni srodnike koji su po zakonu obavezni da ga izdržavaju, ili ako ih ima, ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Član 16.

Lice sa društveno negativnim ponašanjem, u smislu člana 11. stav (1) tačka h) ovog Zakona, je lice koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji, alkoholizmu i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja, a registrovano je kao lice sa društveno negativnim ponašanjem i kao takvo uključeno u tretman socijalne rehabilitacije.

Član 17.

Lice ovisno o psihoaktivnim supstancama, u smislu člana 11. stav (1) tačka i) ovog Zakona, je lice registrovano kao lice ovisno o psihoaktivnim supstancama u nadležnoj kantonalnoj ustanovi, a koje je uključeno u tretman socijalne rehabilitacije, resocijalizacije i reintegracije koji se bez društvene pomoći uspješno ne može okončati.

Član 18.

- (1) Lice, odnosno porodica u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, u smislu člana 11. stav (1) tačka j) ovog Zakona, smatra se lice, odnosno porodica koja se nađe u stanju socijalne potrebe zbog pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, elementarne nepogode, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanja odgojne mjere.

(2) Licem u stanju socijalne potrebe smatra se i samohrani roditelj koji nije u braku i ne živi u vanbračnoj zajednici, a sam izdržava i brine se o djetetu i nema dovoljno sredstava za izdržavanje u smislu Kantonalnog zakona.

(3) Licima kojima je priznato pravo iz oblasti socijalne zaštite propisano u članu 19. ovog Zakona, odnosno pravo iz oblasti zaštite porodice sa djecom iz člana 97. ovog Zakona, može se priznati i pravo na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu ukoliko nisu osigurani po drugom osnovu.

(4) Izuzetno, pravo iz stava (3) ovog člana može se priznati i licima koji nisu korisnici prava iz člana 19. i člana 97. ovog Zakona, pod uslovom da su stariji od 60 godina (žene), odnosno 65 godina (muškarci) i da nisu osigurani po drugom osnovu.

(5) Postupak i način ostvarivanja prava iz stava (3) i (4) ovog člana regulisat će se Uputstvom koje donosi ministar Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ministar).

Član 18a.

Žrtva porodičnog nasilja i nasilja u zajednici, u smislu člana 11. stav (1) tačka k) ovog Zakona je lice kome je nanesena fizička, psihička i seksualna patnja ili emocionalna šteta, kao i prijetnja takvim djelima ili propuštanja činjenja dužne pažnje, nebriga i nerješavanje osnovnih potreba, što ga ozbiljno sputava da uživa u svojim pravima i slobodama.

POGLAVLJE II. PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 19.

(1) Prava iz socijalne zaštite, u smislu ovog Zakona su:

- a) novčana i druga materijalna pomoć;
- b) osposobljavanje za život i rad;
- c) smještaj u hraniteljsku porodicu;
- d) smještaj u ustanove socijalne zaštite;
- e) usluge socijalnog i drugog stručnog rada;
- f) kućna njega i pomoć u kući;
- g) vršenje starateljstva i nadzor;
- h) privremeni smještaj i zbrinjavanje u sigurnoj kući;
- i) zdravstveno osiguranje i osnovna zdravstvena zaštita.

(2) Postupak, uslovi i finansiranje privremenog smještaja i zbrinjavanja u sigurnoj kući bit će uređeni Uputstvom koje će donijeti Ministar.

Odjeljak A. Novčana i druga materijalna pomoć

Član 20.

Novčana i druga materijalna pomoć sastoji se od:

- a) stalne novčane pomoći;
- b) novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica;
- c) druge materijalne pomoći.

Član 21.

Pravo na stalnu novčanu pomoć imaju lica i porodice, pod slijedećim, uvjetima:

- a) da su nesposobni za rad, odnosno spriječeni u ostvarivanju prava na rad,
- b) da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje,
- c) da nemaju članova porodice niti srodnika koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Član 22.

Nesposobnim za rad, odnosno spriječenim u ostvarivanju prava na rad, u smislu ovog Zakona, smatra se lice:

- a) potpuno nesposobno za samostalan rad i privređivanje,
- b) lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena),
- c) žena za vrijeme trudnoće, porođaja i poslije porođaja, u skladu sa propisima o radu,
- d) roditelj, očuh, maćeha ili usvojlac koji se stara o jednom ili više djece do jedne godine života, a nema članova porodice ni srodnike koji su po zakonu obavezni da ga izdržavaju ili ako ih ima, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja,
- e) dijete do navršene 15 godine života, a ako je na redovnom školovanju do navršene 27 godine života,
- f) lice sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju,

- g) lice koje u porodici njeguje lice sa invaliditetom ili teško oboljelo lice, ukoliko je utvrđeno da je tom licu prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica.

Član 23.

- (1) Nalaz i mišljenje o nesposobnosti za rad lica iz člana 22. tačka a) ovog Zakona u prvom i drugom stepenu daje Institut za medicinsko vještačenje Federacije BiH (u daljem tekstu: Institut).
- (2) Nalaz i mišljenje o procjeni, praćenju i upućivanju djece sa teškoćama u razvoju u prvom stepenu donosi stručno tijelo pri Javnoj ustanovi Centar za djecu i odrasle osobe sa teškoćama u razvoju Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Centar za djecu i odrasle osobe).
- (3) Postupak, sastav i način rada stručnog tijela iz stava (2) ovog člana, regulisat će se Pravilnikom o otkrivanju, procjeni, praćenju i upućivanju djece u riziku, djece s teškoćama i invaliditetom koji donosi Ministar uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva zdravstva i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Kantona.
- (4) Nalaz i mišljenje o djeci sa teškoćama u razvoju u drugom stepenu donosi stručna komisija koju obrazuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, a do uspostave iste drugostepene postupke će rješavati stručna komisija koju obrazuje Ministarstvo.

Član 24.

- (1) Ukupan prihod domaćinstva u smislu Kantonalnog zakona čine prihodi koje članovi domaćinstva ostvaruju po osnovu:
 - a) prihoda koji su uređeni propisima o porezu na dohodak,
 - b) starosne, invalidske i porodične penzije,
 - c) naknada za vrijeme trajanje nezaposlenosti,
 - d) prihoda po osnovu obaveznog izdržavanja,
 - e) prihoda po osnovu naknade za hraniteljstvo, odnosno starateljstvo,
 - f) prihoda po osnovu životnog osiguranja,
 - g) prihoda od nasljedstva,
 - h) prihoda od poljoprivredne djelatnosti, tj. katastarski prihod iz prethodne godine,

- i) prihoda po osnovu novčane pomoći ženi-majci porodilji koja nije u radnom odnosu.

- (2) Prihodom u smislu stava (1) ovog člana ne smatra se:

- a) naknada za topli obrok,
- b) naknada za prevoz na posao i sa posla,
- c) mjesečna naknada roditelja njegovatelja,
- d) dječiji dodatak,
- e) stipendije i krediti učenika i studenata,
- f) jednokratne novčane pomoći,
- g) dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom,
- h) primanja po propisima o boračko-invalidskoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti lica sa invaliditetom.

Član 25.

- (1) Smatra se da lice nema dovoljno prihoda za izdržavanje ako ukupan prihod po članu domaćinstva mjesečno ne prelazi 10% od prosječne plaće Kantona.
- (2) Pravo na materijalnu pomoć, osim uvjeta propisanih ovim Zakonom ne može ostvariti lice koje je vlasnik, odnosno posjednik nekretnina (kuće, stana i druge nekretnine) koja svojom veličinom prelazi potrebu domaćinstva, odnosno čijom bi se prodajom ili davanjem u zakup mogla ostvariti sredstva potrebna za izdržavanje, te bi se po osnovu te imovine izdržavanje moglo obezbjediti ugovorom o doživotnom izdržavanju, što u svakom konkretnom slučaju procjenjuje Centar za socijalni rad, odnosno nadležna općinska/gradska služba za upravu (u daljem tekstu: općinski/gradski prvostepeni organ).
- (3) Posjedovanje nekretnine (kuće ili stana) nije smetnja za ostvarivanje prava na materijalnu pomoć, pod uvjetom da veličina kuće ili stana ne prelazi 40 m² stambenog prostora za jednočlano domaćinstvo, odnosno dodatnih 5 m² za svakog sljedećeg člana.
- (4) Lica ili domaćinstva koja su ostvarila sredstva prodajom imovine ili su svoju imovinu darovala, nemaju pravo na materijalnu pomoć za vremenski period u kojem iznos pomoći odgovora visini cijene postignute prodajom, odnosno darovanjem imovine.

(5) Prava na materijalnu pomoć ne mogu ostvariti domaćinstva u kojima je jedan od članova vlasnik preduzeća ili samostalne radnje ili ima registrovanu dopunsku djelatnost, odnosno domaćinstva u kojima su jedan ili više članova vlasnici ili posjednici automobila, osim ako im automobil služi kao ortopetsko ili drugo pomagalo, što dokazuju Nalazom i mišljenjem Instituta.

Član 26.

Obaveza izdržavanja između članova porodice utvrđuje se i primjenjuje u skladu sa odredbama Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05 i 41/05), (u daljem tekstu: Porodični zakon).

(1) Smatra se da član porodice niti srodnik nije u mogućnosti da izvršava obavezu izdržavanja ukoliko mu prihodi po članu njegovog domaćinstva mjesečno ne prelaze iznos od 20% od prosječne plaće Kantona.

Član 27.

(1) Visina stalne novčane pomoći iz člana 20. ovog Zakona, utvrđuje se za jednočlano i dvočlano domaćinstvo u iznosu od 17% od prosječne plaće Kantona, koji se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 10% od ovog iznosa.

(2) Utvrđena visina stalne novčane pomoći ne može biti veća od 23% od iznosa prosječne plaće Kantona.

Član 28.

(1) Stalna novčana pomoć pripada samo jednom članu porodičnog domaćinstva, kao korisniku pomoći.

(2) Kada više članova domaćinstva ispunjava uvjete za sticanje prava na stalnu novčanu pomoć, stalna novčana pomoć utvrđuje se u ime porodičnog domaćinstva onom članu domaćinstva koji ima najpovoljnije uvjete za sticanje ovog prava.

Član 29.

Općina/grad može propisati i povoljnije uvjete za sticanje prava na novčanu i drugu materijalnu pomoć utvrđenu ovim Zakonom, a u skladu sa svojim programima, odnosno planovima razvoja socijalne zaštite i svojim budžetskim mogućnostima.

Član 30.

(1) Pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica (u daljem tekstu: novčana naknada) ostvaruju stara i nemoćna lica, pod uvjetom da im je

zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica za zadovoljenje njihovih osnovnih životnih potreba, i da nemaju članove porodice niti srodnike koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju, ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

(2) Starim licem, u smislu ovog Zakona, smatra se lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena).

(3) Potrebu za pomoć i njegu od strane drugog lica svojim nalazom, ocjenom i mišljenjem utvrđuje Kantonalni zavod za medicinu rada.

(4) Pravilnik o postupku ocjenjivanja stanja osoba kojima je potrebna pomoć i njega od strane drugog lica, donijet će Ministar.

Član 31.

Lice iz člana 30. stav (1) ostvaruje pravo na novčanu naknadu uz ispunjavanje i slijedećih uvjeta:

- a) Da lice nije smješteno u socijalno-medicinsku ili drugu ustanovu,
- b) Da prihod domaćinstva mjesečno ne prelazi 50% od prosječne plaće Kantona, bez obzira na broj članova domaćinstva,
- c) Da lice ne ostvaruje pravo na kućnu njegu i pomoć u kući,
- d) Da lice ima prebivalište, odnosno boravište na području Kantona.

Član 32.

Visina novčane naknade utvrđuje se u iznosima kako slijedi:

- a) 5% od prosječne plaće Kantona za staro i nemoćno lice koje može uz upotrebu ortopedskih ili protetičkih pomagala da vrši pokrete tijela neophodne za samostalno zadovoljavanje osnovnih životnih potreba,
- b) 10% od prosječne plaće Kantona za staro i nemoćno lice koje ni uz korištenje ortopedskih ili protetičkih pomagala ne može da vrši pokrete tijela neophodne za samostalno zadovoljavanje osnovnih životnih potreba.

Član 33.

Druga materijalna pomoć, u smislu ovog Zakona je privremena, jednokratna, druga novčana pomoć ili naturalno davanje materijalno neosiguranom licu ili porodici koja se nađe u stanju socijalne potrebe zbog: pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, liječenja, odlaska i povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora, izvršavanja odgojne mjere, elementarne nepogode, iznenadnih nesretnih događaja u porodici i drugih okolnosti koje uzrokuju stanje socijalne potrebe.

Član 34.

Pravo na drugu materijalnu pomoć ostvaruju lica i porodice ukoliko im prihod od domaćinstva ne prelaze iznos minimalne penzije, odnosno za domaćinstva sa većim prihodima ako im prihod po članu domaćinstva mjesečno ne prelaze iznos od 15% prosječne plaće Kantona.

Član 35.

- (1) Privremena novčana pomoć može se dodijeliti licu koje se nađe u stanju izuzetne socijalne potrebe, koja se ne može zadovoljiti jednokratnom novčanom pomoći.
- (2) Visina privremene novčane pomoći utvrđuje se u iznosu od 100,00 do 400,00 KM, a može se dodijeliti istom licu samo jedanput u toku kalendarske godine.
- (3) Odluku o dodjeli pomoći iz stava (2) ovog člana, donosi općinski/gradski prvostepeni organ.

Član 36.

- (1) Jednokratna novčana pomoć može se odobriti licu u stanju socijalne potrebe uzrokovane okolnostima navedenim u članu 33. ovog Zakona.
- (2) Jednokratna novčana pomoć može se odobriti u iznosu do 200,00 KM, a istom licu se može odobriti najviše dva puta, u toku kalendarske godine.
- (3) Odluku o dodjeli jednokratne novčane pomoći donosi općinski/gradski prvostepeni organ.

Član 37.

- (1) Pravo na materijalnu pomoć u vidu naturalne pomoći mogu ostvariti lica i porodice koje se nađu u stanju socijalne potrebe, iz razloga navedenih u članu 33. ovog Zakona.
- (2) Zavisno od mogućnosti Kantona, odnosno općine/grada, pravo na pomoć iz stava (1) ovog člana, može se ostvariti, neovisno od već ostvarenog prava na stalnu, odnosno privremenu ili jednokratnu novčanu pomoć.

Član 38.

- (1) Porodica, korisnika stalne novčane pomoći, ima pravo na novčanu pomoć za potrebe snošenja troškova dženaze – sahrane – pokopa korisnika stalne novčane pomoći.
- (2) Visinu pomoći iz stava (1) ovog člana, kao i način realizacije, propisuje općina/grad.

Odjeljak B. Pravo na osposobljavanje za život i rad**Član 39.**

- (1) Pravo na osposobljavanje za život i rad ostvaruje dijete sa teškoćama u razvoju do navršanih 15 godina života kroz osnovno obrazovanje i odgoj u ustanovama namijenjenim djeci sa smetnjama u psihofizičkom razvoju ili u posebnim odgojnim grupama u odgovarajućim ustanovama za osnovno obrazovanje.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, pravo na osposobljavanje za život i rad ostvaruje dijete do navršanih 18 godina života, ukoliko zbog psiho-fizičkih sposobnosti nije bilo u stanju završiti osposobljavanje za samostalan život i rad u predviđenom roku.

Član 40.

- (1) Dijete sa teškoćama u razvoju sa navršanih 15, odnosno 18 godina života, ostvaruje pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad u srednjoj školi u kojoj se ostvaruju stručni, posebno prilagođeni programi za obrazovanje djece sa smetnjama u fizičkom ili psihičkom razvoju, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:
 - a) da postoji vjerovatnoća da se dijete s obzirom na prirodu uzroka i stepen preostale sposobnosti za rad, može primjenom ovog prava osposobiti za samostalan život i rad,
 - b) da je dijete završilo osnovno obrazovanje i odgoj u ustanovama namijenjenim djeci i odraslim licima sa smetnjama u psiho-fizičkom razvoju ili u posebnim odgojnim grupama u odgovarajućim ustanovama za osnovno obrazovanje,
 - c) da postoji vjerovatnoća da se osposobljavanje djeteta, s obzirom na psihičku razvijenost i druga lična svojstva, može postići u roku od najviše četiri godine.
- (2) Izuzetno, pravo na osposobljavanje za život i rad obezbjeđuje se i djetetu do navršene 21. godine života, odnosno i poslije navršene 21. godine života, ukoliko je to pravo uspostavljeno do navršene 21. godine života.

Član 41.

- (1) Utvrđivanje postojanja osnova za ostvarivanje prava na osposobljavanje za život i rad vrši stručna komisija iz člana 23. stav (2) ovog Zakona.
- (2) Postupak za utvrđivanje činjenica iz stava (1) ovog člana, način rada stručne komisije, način ostvarivanja saradnje sa drugim učesnicima u postupku, ocjenjivanje radne sposobnosti, medicinska i druga dokumentacija potrebna za ocjenjivanje radne sposobnosti, sadržaj nalaza, ocjene i mišljenja, obrasci koji se upotrebljavaju i druga pitanja od značaja za ostvarivanje ovih prava, regulisat će se pravilnikom koji donosi Ministar.

Član 42.

Lice, koje se radi osposobljavanja za samostalan život i rad upućuje izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta, ima pravo na:

- a) Pokriće troškova smještaja i prehrane, a povodom pohađanja osnovne i srednje škole i troškova internatskog smještaja u ili preko odgovarajućeg zavoda ili centra;
- b) Pokriće troškova smještaja i prehrane u drugoj porodici, a povodom pohađanja osnovne i srednje škole i obezbjeđenja porodičnog smještaja koji se ugovorno reguliše između općinskog/gradskog prvostepenog organa i odgovarajuće porodice;
- c) Pokriće troškova prijevoza do obrazovne institucije u visini cijene mjesečne vozne karte za prijevoz autobusom u javnom saobraćaju, odnosno drugim razredom željeznice, ukoliko se ne nalazi na internatskom ili porodičnom smještaju.

Član 43.

- (1) U troškovima osposobljavanja za život i rad učestvuju roditelji, usvojitelji i srodnici, ukoliko im mjesečni prihodi po članu domaćinstva prelaze 15% od prosječne plaće Kantona.
- (2) Lice, iz stava (1) ovog člana, učestvuje u snošenju dijela troškova smještaja, prehrane i prijevoza lica koje se osposobljava, i to u iznosu od 100% pripadajućeg dijela prihoda lica koje se osposobljava za život i rad.

Član 44.

Troškovi smještaja i prehrane lica iz člana 42. stav (1) tačka b) ovog Zakona, ne mogu biti veći od 80% od troškova smještaja i prehrane u odgovarajućoj ustanovi internatskog tipa.

Odjeljak C. Smještaj u hraniteljsku porodicu**Član 45.**

Hraniteljstvo je oblik zaštite izvan vlastite porodice kojom se djetetu ili odraslom licu u skladu sa Zakonom o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 19/17, u daljem tekstu: Zakon o hraniteljstvu) osigurava odgovarajući porodični smještaj i zaštita u hraniteljskoj porodici.

Član 46.

- (1) Za rješavanje o priznavanju prava i uključivanje na smještaj u hraniteljsku porodicu, kao i zaključivanje ugovora o hraniteljstvu, mjesno je nadležan općinski/gradski prvostepeni organ prebivališta hranjenika.
- (2) Prije donošenja rješenja o ostvarivanju prava na smještaj i upućivanje u hraniteljsku porodicu općinski/gradski prvostepeni organ dužan je zatražiti saglasnost Ministarstva za smještaj i finansiranje naknade za izdržavanje hranjenika i naknade hranitelju, gdje je za svaki konkretan slučaj dužan dostaviti socijalnu anamnezu.
- (3) O žalbi na rješenje kojim se rješava o pravu na smještaj i upućivanje u hraniteljsku porodicu odlučuje Ministarstvo.

Član 47.

- (1) Pravo na hraniteljsku naknadu ima hranitelj bez obzira na obavezu izdržavanja hranjenika.
- (2) Hranitelj ima pravo na naknadu za izdržavanje hranjeniku, u skladu sa Zakonom o hraniteljstvu.

Član 48.

- (1) U troškovima finansiranja naknada iz člana 47. Kantonalnog zakona učestvuje hranjenik, roditelj, usvojitelj ili srodnik koji je dužan da izdržava to lice u skladu sa Porodičnim zakonom, pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja troškova smještaja, kako slijedi:
 - a) roditelj ili usvojitelj ukoliko im mjesečni prihodi po članu domaćinstva prelaze 15% od prosječne plaće Kantona,
 - b) srodnici, izuzev hranitelja, koji su dužni da izdržavaju hranjenika u skladu sa Porodičnim zakonom, ukoliko im mjesečni prihodi po članu domaćinstva prelaze 30% od prosječne plaće Kantona,

- c) hranjenik svojom imovinom, prihodima i drugim novčanim primanjima.
- (2) Hranjeniku na ime zadovoljavanja ličnih potreba pripada 20% od mjesečnog iznosa njegovih novčanih sredstava.
- (3) Lice iz stava (1) ovog člana učestvuje u plaćanju troškova naknada u visini od 100% pripadajućeg dijela prihoda lica koje se smješta u hraniteljsku porodicu, a lice čiji ukupan prihod domaćinstva ne prelazi iznos minimalne penzije u Federaciji BiH učestvuje u plaćanju troškova naknada u visini 50% pripadajućeg dijela prihoda lica koje se smješta u hraniteljsku porodicu.
- (2) Troškove smještaja plaća ili u plaćanju istih učestvuju lica iz stava (1) ovog člana, ukoliko im mjesečni prihodi po članu domaćinstva prelaze 15% od prosječne plaće Kantona.
- (3) Lice iz stava (1) ovog člana plaća troškove smještaja u visini od 100% pripadajućeg dijela prihoda lica koje se smješta u Ustanovu, a lice čiji ukupan prihod domaćinstva ne prelazi iznos minimalne penzije u Federaciji BiH plaća troškove smještaja u visini 50% pripadajućeg dijela prihoda lica koje se smješta u Ustanovu.
- (4) Ukoliko sredstva iz stava (3) ovog člana nisu dovoljna za izmirenje troškova smještaja, razliku do punog iznosa cijene smještaja snosi Kanton.

Odjeljak D. Smještaj u ustanovu socijalne zaštite

Član 49.

- (1) Smještaj u ustanovu socijalne zaštite (u daljem tekstu: Ustanova) može ostvariti dijete i odraslo lice kojem je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne može ih ostvariti u vlastitoj porodici ili drugoj porodici ili na drugi način, a pod uvjetima i na način predviđen ovim i Federalnim zakonom.
- (2) Smještaj u Ustanovu može ostvariti i lice ovisno o psihoaktivnim supstancama pod uvjetima:
 - a) da je registrovano kao ovisnik o psihoaktivnim supstancama;
 - b) da se dobrovoljno uključilo u tretman socijalne rehabilitacije, resocijalizacije i reintegracije;
 - c) da u potpunosti sarađuje u trajanju tretmana;
 - d) da se nalazi u stanju socijalne potrebe;
 - e) da ima preporuku za smještaj u Ustanovu, odnosno odgovarajuću organizaciju, od kantonalne ustanove za borbu protiv bolesti ovisnosti u kojoj je registrovano, ovjerenu od stručnog tima takve ustanove (socijalni radnik, psihijatar i psiholog).

Član 50.

- (1) Troškove smještaja u Ustanovu plaća lice koje se smješta, roditelj, usvojitelj ili srodnik koji je dužan da izdržava to lice u skladu sa ovim i Porodičnim zakonom, ili drugo pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja troškova smještaja.

Član 51.

- (1) Ukoliko se smještaj u ustanovu socijalne zaštite vrši na zahtjev prvostepenog organa, Ministarstvo, prvostepeni organ i ustanova socijalne zaštite u koju se vrši smještaj zaključuju ugovor o uspostavljanju saradnje i finansiranju usluga socijalnog zbrinjavanja lica koje se smješta.
- (2) Ugovorom iz stava (1) ovog člana uredit će se međusobna prava i obaveze ugovornih strana radi zbrinjavanja i smještaja lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba a koje potrebe ne mogu ostvariti u vlastitoj porodici ili na drugi način.

Član 52.

- (1) Odraslo lice, čiji prihodi i novčana sredstva nisu dovoljni za snošenje troškova smještaja, dužno je u svrhu plaćanja iskoristiti svoju imovinu, koja ne služi članovima njegove porodice za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba, o čemu se zaključuje ugovor između korisnika ili roditelja, staratelja, odnosno srodnika koji je u skladu sa zakonom dužan da ga izdržava, općinskog/gradskog prvostepenog organa i Ustanove.
- (2) Odraslo lice smješteno u Ustanovu, dužno je plaćati cijenu smještaja svim svojim prihodima i novčanim sredstvima.

- (3) Ako sredstva, iz stava (1) i (2) ovog člana, nisu dovoljna za plaćanje smještaja, razlika između cijene smještaja i tih sredstava tereti sredstva Kantona.
- (4) Pri utvrđivanju prihoda, iz stava (1) i (2) ovog člana, iznos prihoda umanjuje se za obavezu korisnika za izdržavanje nekog od članova porodice i za iznos namijenjen ličnim potrebama korisnika smještaja.

Član 53.

- (1) Ugovorom, iz člana 52. stav (1), utvrdit će se da, ukoliko korisnik koji je vlasnik pokretne ili nepokretne imovine, nije u mogućnosti da plaća troškove smještaja, ili lica, koja su po zakonu obavezna da ga izdržavaju, odbiju da plaćaju troškove smještaja ili ne uplaćuju ugovorenu cijenu smještaja, općinski/gradski prvostepeni organ može troškove namiriti iz njegove imovine, koju može izdati u zakup, prodati ili na drugi način staviti u promet.
- (2) Saglasnost na ugovor, iz stava (1) ovog člana, daje Ministarstvo.

Član 54.

U slučaju smještaja u Ustavu lica koje nema članova porodice, ni srodnike koje je dužan izdržavati, odnosno koji su njega dužni izdržavati, način ustupanja imovine općinskom/gradskom prvostepenom organu regulisat će se ugovorom.

- (1) Lice koje se smješta i općinski/gradski prvostepeni organ, ugovorno regulišu odnose iz stava (1) ovog člana.
- (2) U slučaju smrti lica iz stava (1) ovog člana, prvostepeni organ od prodane imovine može raspolagati sa 2/3 sredstava u svrhu razvoja socijalne zaštite, dok je 1/3 sredstava prvostepeni organ dužan uplatiti u Budžet Kantona.
- (3) Sredstva iz stava (3) ovog člana uplaćena u Budžet Kantona koristit će se za troškove smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Član 55.

- (1) Korisnik penzije i/ili korisnik primanja po osnovu člana 24. stav (1) tačka c) Kantonalnog zakona koji je smješten u ustanovu, a nema obavezu izdržavanja, ta sredstva uplaćuje na račun ustanove u koju je smješten.

- (2) Licu iz stava (1) ovog člana, na ime zadovoljavanja ličnih potreba mjesečno pripada 20% iznosa od penzije i 20% iznosa od primanja po osnovu člana 24. stav (1) tačka c) Kantonalnog zakona koju ostvaruje korisnik.

- (3) Izuzetno, licu čiji je jedini prihod zakup od izdate imovine na ime zadovoljavanja ličnih potreba mjesečno mu pripada 20% od iznosa zakupnine.

Odjeljak E. Usluge socijalnog i drugog stručnog rada

Član 56.

- (1) Socijalni rad, u smislu ovog Zakona, je stručna i znanstveno utemeljena djelatnost na preduzimanju mjera i akcija u cilju preventivnog djelovanja, tj. sprečavanja pojava socijalnih problema u lokalnoj zajednici, grupi i kod pojedinca, kao i rješavanje stanja socijalne potrebe pojedinca, grupe i zajednice, uz njihovo puno angažovanje, kada im je pomoć potrebna.

- (2) Drugi stručni rad je stručna i znanstveno utemeljena aktivnost, odnosno, rad koji je u funkciji i od značaja za ostvarivanje ukupnih rezultata i kvaliteta socijalnog rada.

Član 57.

Zadacima socijalnog rada, u smislu ovog Zakona, smatraju se:

- a) istraživanje socijalnih problema i pojava;
- b) planiranje širih i sveobuhvatnih mjera;
- c) iniciranje programa mjera za pojedine akcije;
- d) razvijanje preventivnog rada u cilju smanjenja potreba za pružanjem neposredne pomoći;
- e) koordinacija i saradnja u rješavanju socijalnih problema;
- f) pružanje pomoći grupama i pojedincima, kada nisu u stanju da sami riješe svoje probleme.

Član 58.

- (1) Socijalni i drugi stručni rad, u smislu ovog Zakona, zasniva se na principima socijalnog rada koji podrazumijevaju osnovne zahtjeve, smjernice, odnosno obavezna načela, kojima se rukovode Ustanove i općinski/gradski prvostepeni organi u postupku davanja usluga socijalnog i drugog stručnog rada.

- (2) Osnovni principi socijalnog i drugog stručnog rada, iz stava (1) ovog Zakona, su:
- a) princip naučnosti;
 - b) princip sveobuhvatnosti, odnosno svestranosti;
 - c) princip jedinstva i akcije;
 - d) princip realnosti;
 - e) princip blagovremenosti;
 - f) princip poštivanja ličnosti i dostojanstva klijenta;
 - g) princip pomoći do samopomoći;
 - h) princip čuvanja profesionalne tajne;
 - i) princip jedinstva individualnog, grupnog i rada u zajednici i
 - j) princip individualnog pristupanja klijentu u rješavanju stanja socijalne potrebe.

Član 59.

- (1) Socijalni radnici i drugi stručni zaposlenici, obavezni su svoj rad obavljati u skladu sa zadacima, principima i metodama socijalnog rada i etikom svoje struke, uz poštivanje privatnosti korisnika usluga, njegovog dostojanstva i nepovredivosti njegovog ličnog i porodičnog života.
- (2) Stručni zaposlenici, iz stava (1) ovog člana, obavezni su čuvati, kao profesionalnu tajnu, sve što saznaju o ličnom i porodičnom životu korisnika.
- (3) Na čuvanje profesionalne tajne, obavezni su socijalni i drugi stručni zaposlenici svih Ustanova socijalne zaštite i nadležnih općinskih/gradskih službi.
- (4) Socijalni radnici i drugi stručni zaposlenici Ustanova i nadležnih općinskih/gradskih službi, svoj službeni status, identitet i ovlaštenje dokazuju iskaznicom. Sadržaj i formu iskaznice, propisuje Ministar.
- (5) Povreda čuvanja profesionalne tajne predstavlja težu povredu obaveza iz radnog odnosa.

Član 60.

- (1) Pravo na usluge socijalnog i drugog stručnog rada mogu ostvariti pojedinci, porodice i društvene grupe, neovisno od materijalnih mogućnosti i korištenja nekog od oblika socijalne zaštite, radi zaštite njihovih prava i interesa i sprečavanja pojava i ublažavanja posljedica socijalnih problema.

- (2) Uslugama socijalnog i drugog stručnog rada, u smislu ovog Zakona, smatra se savjetodavni rad koji obavljaju Ustanove u rješavanju porodičnih i bračnih problema, te mjere i akcije u saradnji sa mjesnim zajednicama i drugim organima na suzbijanju i sprečavanju društveno neprihvatljivog ponašanja djece i ostalih pojedinaca, porodica i društvenih grupa.

Odjeljak F. Kućna njega i pomoć u kući

Član 61.

- (1) Pravo na kućnu negu i pomoć u kući ostvaruje lice potpuno nesposobno za samostalan rad i privređivanje, lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena) i lice sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju, koje nije u stanju da se samo stara o sebi, pod uvjetima da to lice:
 - a) ne ostvaruje pravo na novčanu naknadu za pomoć i negu od strane drugog lica shodno ovom i Federalnom zakonu,
 - b) nema mogućnosti da mu kućnu negu i pomoć u kući osiguraju roditelji, bračni drug i djeca,
 - c) nema mogućnost da mu se kućna njega i pomoć u kući osigura na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju i
 - d) čiji prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos 40% od prosječne plaće Kantona.
- (2) Pravo na kućnu negu i pomoć u kući, pod uvjetima iz stava (1) ovog člana, ima i lice kojem je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnog oštećenja, neophodno potrebna kućna njega i pomoć u kući, zbog nemogućnosti vlastitog staranja o sebi.

Član 62.

Kućna njega i pomoć u kući obuhvata:

- a) organizovanje prehrane (nabavka i dostava gotovih obroka u kuću, odnosno nabavka živežnih namirnica, pomoć u pripremi obroka, pranje posuđa i dr.),
- b) obavljanje kućnih poslova (pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organizovanje pranja i peglanja rublja, nabavka lijekova i drugih potrepština),
- c) održavanje lične higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba),
- d) zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

Član 63.

- (1) Kućnu njegu i pomoć u kući obezbjeđuje općinski/gradski prvostepeni organ, angažovanjem udruženja pravnih i fizičkih lica, koja ispunjavaju uvjete propisane zakonom.
- (2) Sa odgovarajućim udruženjem, pravnim i fizičkim licem koja neposredno pružaju usluge kućne njege i pomoći u kući, imaju iskustvo, posjeduju materijalne i kadrovske kapacitete, općinski/gradski prvostepeni organ zaključuje ugovor kojim se preciziraju obim usluga, visina naknada i druga prava i obaveze.

Odjeljak G. Vršenje starateljstva i nadzora**Član 64.**

- (1) Starateljstvo je, u smislu Porodičnog i ovog Zakona, oblik zaštite maloljetnih osoba bez roditeljskog staranja i punoljetnih lica koja nisu sposobna, ili koja nisu u mogućnosti starati se o sebi, svojim pravima, interesima i obavezama.
- (2) Poslove starateljstva vrši općinski/gradski prvostepeni organ, putem imenovanog staratelja ili neposredno, ako to zahtijeva interes štićenika i okolnosti slučaja, preko stručnog lica zaposlenog u organu starateljstva.
- (3) Ako se sredstva za isplatu naknade za rad staratelja ne mogu osigurati iz sredstava navedenih u članu 174. stav (2) Porodičnog zakona, njihova će se isplata vršiti u skladu sa pravilnikom koji će donijeti Ministar.

Član 65.

- (1) Nadzor nad ostvarivanjem roditeljskog staranja, u smislu Porodičnog i ovog Zakona, općinski/gradski prvostepeni organ određuje kada su roditelji zanemarili staranje o zdravlju i odgoju djeteta ili kada je roditeljima potrebna pomoć u odgoju djeteta.
- (2) U odluci o nadzoru, općinski/gradski prvostepeni organ utvrdit će program nadzora i odrediti lice koje će pratiti razvoj djeteta, kontrolisati postupke roditelja, podnositi periodične izvještaje općinskom/gradskom prvostepenom organu i poduzimati druge mjere u interesu djeteta.
- (3) Lice iz stava (2) ovog člana, ima pravo na naknadu opravdanih troškova i mjesečnu naknadu, u skladu sa Pravilnikom o visini i načinu isplate opravdanih troškova i mjesečne naknade, licu koje vrši nadzor nad ostvarivanjem roditeljskog staranja, koji je donio federalni ministar rada i socijalne politike („Službene novine Federacije BiH“, broj: 18/06).

- (4) Naknada, iz stava (3) ovog člana, pada na teret općinskog/gradskog prvostepenog organa.

Član 66.

Propisom općine/grada može se proširiti krug korisnika i prava iz socijalne zaštite utvrđenih ovim Zakonom, u skladu sa programima odnosno sa planovima razvoja socijalne zaštite, specifičnim prilikama i potrebama, a shodno mogućnostima općine/grada.

POGLAVLJE III. OSNIVANJE I RAD USTANOVA SOCIJALNE ZAŠTITE**Član 67.**

- (1) Ustanove pružaju usluge kojima se u cjelini ili djelimično zadovoljavaju socijalne i druge potrebe korisnika socijalne zaštite.
- (2) Ustanove se osnivaju radi zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne zaštite i obavljanja stručnih i drugih poslova socijalne zaštite.
- (3) Rad ustanova je javan.
- (4) Javnost se može isključiti u pojedinim postupcima, kada je to utvrđeno propisima o porodičnim odnosima i o krivičnom postupku.
- (5) Ustanove se osnivaju kao:
 - a) centar za socijalni rad,
 - b) ustanova za djecu, i to:
 - 1) za djecu bez roditeljskog staranja,
 - 2) za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu,
 - 3) za djecu sa teškoćama u razvoju – djeca sa posebnim potrebama,
 - 4) za djecu sa društveno negativnim ponašanjem,
 - c) ustanova za odrasla i stara lica,
 - d) ustanova za socijalno - zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i drugih lica,
 - e) ustanova za dnevni boravak korisnika socijalne zaštite,
 - f) druge ustanove zavisno od potreba i mogućnosti općina/grada i Kantona.

Član 68.

- (1) Kantonalne, odnosno općinske/gradske Ustanove, u skladu sa ovim i Federalnim zakonom, osniva Kanton, odnosno općina/grad, kao javnu Ustanovu.
- (2) Javna Ustanova ima svojstvo pravnog lica.
- (3) Ustanovu osniva domaće i strano pravno i fizičko lice.
- (4) Ustanove se osnivaju radi:
 - a) obavljanja stručnih i drugih poslova socijalne zaštite,
 - b) zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne zaštite,
 - c) proučavanja pojava i problema u oblasti socijalne zaštite.
- (5) Pravilnik o općim, tehničkim i stručnim uvjetima za osnivanje i rad Ustanova, donijet će Ministar.

Član 69.

- (1) Ministar, odnosno općinski načelnik/gradonačelnik (u daljem tekstu: Načelnik/Gradonačelnik) donosi rješenje o ispunjavanju uvjeta za početak obavljanja djelatnosti Ustanove.
- (2) Kada utvrdi da Ustanova ne ispunjava zakonom propisane uvjete za obavljanje djelatnosti, Ministar, odnosno Načelnik/Gradonačelnik će odrediti rok u kome je Ustanova dužna otkloniti nedostatke.

Član 70.

Ustanova prestaje sa radom u slučajevima utvrđenim općim propisima o ustanovama.

Član 71.

- (1) Ustanove su dužne na propisan način voditi evidenciju o korisnicima i pruženim uslugama i o tome dostavljati izvještaje Ministarstvu.
- (2) Ministar propisuje evidencije iz stava (1) ovog člana.

Član 72.

- (1) Ministarstvo vodi evidenciju o Ustanovama koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite.
- (2) Ministar propisuje evidenciju iz stava (1) ovog člana.

Odjeljak A. Centar za socijalni rad

Član 73.

- (1) Centar za socijalni rad (u daljem tekstu: Centar) je javna ustanova.
- (2) Centar osniva općina/grad radi obavljanja poslova neposredne socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom utvrđenih ovim i Federalnim zakonom, kao i radi obavljanja drugih poslova utvrđenih zakonom, drugim propisima i općim aktima.
- (3) Centar se može osnovati ako zadovoljava kadrovske, odnosno stručne normative kao i minimum smještajnih uvjeta, a što će propisati Ministar.

Član 74.

- (1) Centar na osnovu javnih ovlaštenja:
 - a) daje podatke o porodičnim prilikama, te mišljenja i prijedloge o sudskim postupcima koji se odnose na porodično - pravnu i krivično - pravnu zaštitu,
 - b) sudjeluje kao stranka ili umješac pred sudom i drugim državnim organima, kad se radi o zaštiti ličnih interesa djece i drugih članova porodice, koji se ne mogu brinuti sami o sebi, ni o svojim pravima i interesima,
 - c) obavlja nadzor nad porodicama koje su primile na smještaj djecu i odrasla lica.
- (2) Centar može obavljati i poslove zbrinjavanja djece odbjeglih iz porodice i Ustanove, poslove podrške i zbrinjavanja djece sa teškoćama u razvoju, provoditi odgojne mjere nad djecom sa poremećajima u ponašanju, izvan vlastite porodice i sa boravkom u porodici, te pružati pomoć i njegu u kući.
- (3) Centar obavlja i druge stručne poslove:
 - a) potiče, organizuje i provodi aktivnosti sa svrhom sprečavanja i suzbijanja socijalnih, porodičnih i ličnih problema,
 - b) prati i proučava probleme iz oblasti socijalne zaštite i vodi stručno analitičke poslove;
 - c) potiče i razvija samopomoć, dobrosusjedsku pomoć, dobrovoljni socijalni rad, dobrotvorne i druge djelatnosti;

- d) obavlja poslove savjetovališta za probleme braka i porodice, odgoja djece, usvojenja, sudjeluje u aktivnostima od značaja za prevenciju i suzbijanje ovisnosti o alkoholu, drogama, drugim opojnim sredstvima i drugim socijalno patološkim pojavama;
- e) preduzima mjere od značaja za unaprjeđenje politike socijalne zaštite;
- f) predlaže, potiče i usklađuje druge aktivnosti u području socijalne zaštite na lokalnom nivou;
- g) podstiče i organizuje aktivnosti od preventivnog značaja za oblast socijalne zaštite;
- h) neposredno pruža usluge socijalnog rada;
- i) obavlja poslove u oblasti porodične zaštite, zaštite civilnih žrtava rata, zaštite porodice sa djecom, zaštite odgojno zanemarene djece, te učestvuje u izvršavanju odgojnih mjera i mjera zaštitnog nadzora;
- j) pruža savjetodavne usluge i stručnu pomoć pojedincu, porodici i grupama građana;
- k) sarađuje sa građanima, mjesnim zajednicama, državnim organima i ustanovama, pravnim licima, udruženjima građana, pravosudnim organima, policijskim upravama i drugim organima, koji mogu doprinijeti unaprjeđivanju kvaliteta socijalnog rada i socijalne zaštite;
- l) vodi propisanu evidenciju i prikuplja dokumentaciju o korisnicima socijalne zaštite, oblicima i uslugama socijalne zaštite, korisnicima civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom i vodi stručno-analitičke poslove i dostavlja podatke Ministarstvu;
- m) vrši isplatu trebovanih i doznačenih sredstava za korisnike prava;
- n) obavlja poslove i ima ovlaštenja organa starateljstva, utvrđena Porodičnim zakonom i drugim zakonima i propisima;
- o) razvija i unaprjeđuje saradnju sa lokalnom zajednicom;
- p) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, aktima osnivača, Kantona i samog Centra.

Član 75.

- (1) Centar se osniva za područje općine/grada, a može se osnovati za područje dvije ili više općina/gradova.

- (2) Centar za područje općine/grada osniva općina/grad, a Centar za dvije ili više općina/gradova osnivaju zajedno općine/gradovi koje osnivaju centar.
- (3) Centar osnovan za područje dvije ili više općina/gradova, može organizovati rad po organizacionim jedinicama u svakoj općini/gradu za koju je isti osnovan.

Član 76.

Centar može da obavlja i djelatnost disciplinskog centra za vaspitno zapuštenu djecu, prihvatne stanice za djecu, dijagnostičko-opservacionog centra za vaspitno zanemarenu i zapuštenu djecu, prihvatilišta za odrasla lica, Centra za pružanje njege i pomoći u kući i druge djelatnosti, ukoliko na području za koje je Centar osnovan, ne postoji Ustanova za obavljanje tih djelatnosti.

Odjeljak B. Ustanove za djecu bez roditeljskog staranja, odgojno zanemarenu i djecu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama

Član 77.

- (1) Ustanova za djecu bez roditeljskog staranja, odgojno zanemarenu i djecu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama (u daljem tekstu: Ustanova za djecu) pruža usluge socijalnog zbrinjavanja, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite djece bez roditeljskog staranja, djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama i odgojno zanemarene djece (u daljem tekstu: štićenici).
- (2) Ustanova za djecu prima na smještaj i zaštitu štićenike iz stava (1) ovog člana do 18 godina, izuzetno iznad 18, a najduže do navršanja 27 godina života, ukoliko je potrebno štićeniku obezbijediti završetak školovanja, srednjeg i fakultetskog obrazovanja, a na prijedlog općinskog/gradskog prvostepenog organa.
- (3) Ustanova za djecu je dužna pružiti organizovanu i individualnu stručnu pomoć za uspješno savlađivanje programa odgoja i obrazovanja štićenika.

Član 78.

- (1) U okviru svoga rada Ustanova za djecu može, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, organizovati prihvatilište za samohrane nezaposlene trudnice i samohrane nezaposlene majke, ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojoj je, usljed neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa potreban privremeni smještaj, sa djetetom do 12 mjeseci starosti.

(2) Ustanova za djecu, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, može organizovati i dnevni boravak djece sa i bez posebnih potreba, u skladu sa osnivačkim aktima Ustanove za djecu.

(3) Prihvat samohranih nezaposlenih trudnica i samohranih nezaposlenih majki sa djetetom do 12 mjeseci starosti, odnosno dnevni boravak djece sa i bez posebnih potreba, vrši se na prijedlog općinskog/gradskog prvostepenog organa, a uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 78a.

(1) Ustanova za djecu ili centar može, uz prethodnu saglasnost osnivača i Ministarstva, da organizuje prihvatnu stanicu ili dnevni centar za djecu.

(2) Prihvatna stanica za djecu pruža prihvat i kratkotrajni smještaj djece koja su odgojno zanemarena i zapuštena, te djece koja se odaju skitnji, prosjačenju i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja, gdje im se obezbjeđuje potreban kratkotrajni smještaj, ishrana, zdravstveno-higijenske mjere i nadzor za vrijeme dok se ne utvrdi mogućnost za njihovo vraćanje roditeljima, usvojiteljima, odnosno smještaj u hraniteljsku porodicu ili u ustanovu.

(3) Dnevni centar za djecu pruža usluge boravka za poludnevni boravak u trajanju do 8 sati dnevno, a za cjelodnevni boravak do 12 sati dnevno. Za vrijeme boravka obezbjeđuju se usluge: prehrane, održavanje lične higijene, brige o zdravlju, čuvanje, odgoj, provođenje slobodnih aktivnosti, igara sa djecom, a za školsku djecu pomoć u učenju i vođenje brige o školskim i vanškolskim aktivnostima i drugo.

Član 79.

Ustanova za djecu može, uz prethodnu saglasnost osnivača i Ministarstva, da dopuni svoju djelatnost proširenjem pružanja svojih usluga socijalnog karaktera.

Odjeljak C. Javna ustanova Centar za djecu i odrasle osobe sa teškoćama u razvoju

Član 80.

(1) Centar za djecu i odrasle osobe je javna ustanova koja pruža usluge od ukupnog značaja za rani podsticaj, procjenu i podršku djeci sa teškoćama u razvoju, dnevni boravak i zbrinjavanje djece i odraslih osoba sa invaliditetom, u smislu inkluzije, odgoja i obrazovanja, osposobljavanja, socijalizacije, samozastupanja i zadovoljavanja drugih životnih potreba djece i njihovih roditelja.

(2) Centar za djecu i odrasle osobe je u obavezi u prvom kvartalu tekuće godine podnijeti izvještaj o poslovanju za prethodnu godinu Ministarstvu i općinama/gradovima sa područja Kantona.

Član 81.

Ustanove za djecu iz člana 80. ovog Zakona mogu se organizovati kao samostalna ustanova ili organizaciona jedinica u okviru ustanova socijalne zaštite i obrazovnih javnih ustanova.

Odjeljak D. Ustanova za odrasla i stara lica

Član 82.

Ustanova za zaštitu odraslih i starih lica (u daljem tekstu: Ustanova za stara lica) pruža usluge socijalnog zbrinjavanja, odnosno organizovanog smještaja, prehrane, socijalnog rada, zdravstvene zaštite, pomoći i njege, odmora i rekreacije odraslih i starih lica, a kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u vlastitoj ili drugoj porodici, odnosno na drugi način.

Član 83.

U okviru svog rada Ustanova za stara lica može uz prethodnu saglasnost Ministarstva organizovati i dnevni boravak starih i odraslih lica, službu kućne njege i pomoći u kući, savjetovalište za stara lica i prihvatilište za odrasla i stara lica u skladu sa osnivačkim aktima Ustanove za stara lica.

Član 84.

Organizacija rada Ustanova utvrđuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

DIO TREĆI - ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Član 85.

Pojmovi i definicije koji se odnose na civilne žrtve rata i članove njihovih porodica korišteni u ovom Zakonu imaju isto značenje kao i pojmovi i definicije korišteni u Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 60/23 - u daljem tekstu: Federalni zakon o civilnim žrtvama rata).

Član 86.

Uslovi, način i postupak ostvarivanja prava priznatih po osnovu statusa civilnih žrtava rata kao i članova njihovih porodica provodit će se po odredbama Federalnog zakona i odredbama ovog Zakona.

Član 87.

- (1) Prava civilnih žrtava rata u smislu ovog Zakona su:
- a) zdravstvena zaštita;
 - b) prednost prilikom korištenja zdravstvenih usluga;
 - c) psihološka pomoć;
 - d) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
 - e) banjsko i klimatsko liječenje i medicinska rehabilitacija;
 - f) pokriće troškova dženaze/sahrane;
 - g) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija);
 - h) prioritetno zapošljavanje;
 - i) prioritetno stambeno zbrinjavanje;
 - j) besplatna pravna pomoć;
 - k) osiguranje povoljnijih uslova školovanja.
- (2) Prava iz stava (1) tačka a), f), g), i), j) i k) ovog člana ostvaruju i članovi uže porodice civilnih žrtava rata.
- (3) Prava iz stava (1) ovog člana finansiraju se iz sredstava budžeta Kantona.

Član 88.

Pravo na zdravstvenu zaštitu u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka a) ovog Zakona ostvaruje se u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje kao i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Član 89.

Prednost prilikom korištenja zdravstvenih usluga u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka b) ovog Zakona civilna žrtva rata ostvaruje na osnovu predočene iskaznice/rješenja o statusu i uz obavezu nadležnih zdravstvenih ustanova da na vidnom mjestu istaknu pravo prednosti civilnih žrtava rata u svim zdravstvenim ustanovama na području Kantona.

Član 90a.

Pravo na psihološku pomoć, pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala, pravo na banjsko klimatsko liječenje i medicinsku rehabilitaciju u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka c), d) i e) ovog Zakona, civilna žrtva rata ostvarit će u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje kao i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Član 91.

- (1) Pravo na pokriće troškova dženaze/sahrane u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka f) ovog Zakona civilne žrtve rata ostvaruju u punom iznosu, dok članovi uže porodice civilne žrtve rata ostvaruju u visini 50% od ukupnih troškova.
- (2) Postupak i način ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana propisat će se posebnim Uputstvom koje će donijeti Ministar.

Član 92.

Pravo na osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija) kao i pravo na prioritetno zapošljavanje u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka g) i h) ovog Zakona ostvaruje se pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast posredovanja u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Član 93.

Pravo na prioritetno stambeno zbrinjavanje u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka i) ovog Zakona ostvaruje se pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast socijalno neprofitnog stanovanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

Član 94.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć, u smislu odredbe člana 87. stav (1) tačka j) ovog Zakona, ostvaruje se putem Kantonalnog zavoda za besplatnu pravnu pomoć, u skladu sa propisima koji regulišu pružanje usluge besplatne pravne pomoći na području Kantona.

Član 95.

- (1) Pravo na osiguranje povoljnijih uslova školovanja ima dijete rođeno iz čina ratnog silovanja – dijete posebne kategorije civilnih žrtava rata do navršene 35. godine života.
- (2) Povoljniji uslovi školovanja u smislu odredbe iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju prednost pri upisu u javne srednjoškolske i visokoškolske obrazovne ustanove po uslovom da je postignut bodovni minimum, odnosno da je dijete zadovoljilo na prijemnom ispit.
- (3) Dijete iz stava (1) ovog člana ima pravo i na sufinansiranje troškova upisa, putem Ministarstva i to u visini od 50% u odnosu na cijenu školarine pod uslovom da se nalazi na redovnom školovanju.

**DIO ČETVRTI – ZAŠTITA PORODICE SA
DJECOM**

**POGLAVLJE I. OSNOVNA PRAVA PORODICE SA
DJECOM**

Član 96.

Zaštita porodice sa djecom, u smislu ovog Zakona, je osiguranje porodice kroz materijalna i druga davanja, radi pomaganja u podizanju, odgoju i zbrinjavanju djece, kao i njihovom osposobljavanju za samostalan život i rad, u najboljem interesu djeteta.

Član 97.

(1) Osnovna prava porodice sa djecom su:

- a) dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom;
- b) naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta;
- c) novčana pomoć ženi majci koja nije u radnom odnosu;
- d) posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova koji žele djecu i trudnica;
- e) smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja;
- f) osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja;
- g) zdravstveno osiguranje za žene-majke porodilje koje nisu u radnom odnosu za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana, ukoliko ne mogu biti osigurane po drugom osnovu;
- h) zdravstvena zaštita za djecu od rođenja do polaska u osnovnu školu koja nisu zdravstveno osigurana kao članovi porodice osiguranika;
- i) zdravstvena zaštita za nezaposlene samohrane majke-porodilje za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana, ako nisu osigurani po drugom osnovu;
- j) zdravstvena zaštita za lica starija od 65. godina (muškarac), odnosno 60. godina (žena).

(2) Propisom općine/grada mogu se utvrditi i druga prava porodice sa djecom.

Odjeljak A. Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom

Član 98a.

Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom u smislu ovog Zakona podrazumijeva novčano primanje koje pripada djeci i mladima sa invaliditetom, s ciljem pružanja pomoći porodici u izdržavanju i odgoju djece.

Član 98b.

Pravo na dodatak iz člana 98a. ovog Zakona mogu ostvariti djeca ili mladi sa utvrđenim procentom invaliditeta od 60% do 100% dok se nalaze na redovnom školovanju, a najduže do navršene 27. godine života ako im je nalazom nadležne ustanove utvrđena nesposobnost za samostalan rad i privređivanje.

Član 98c.

(1) Pravo na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom, djeca odnosno mladi stiču uz ispunjenje uslova kako slijedi:

- a) da imaju prijavljeno prebivalište na području Kantona;
- b) da je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđen procenat tjelesnog oštećenja u visini od 60% do 100%;
- c) da ne koriste pravo na dječiji dodatak po osnovu Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- d) da je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđena nesposobnost za samostalan rad i privređivanje.

(2) Pravo iz člana 98a. ovog Zakona djeca i mladi sa invaliditetom ne mogu ostvariti ukoliko su smješteni u ustanovu dječije ili socijalne zaštite ili ukoliko imaju zasnovan radni odnos.

Član 98d.

(1) Postupak za ostvarivanje prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom pokreće se po zahtjevu stranke.

(2) O pravu na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom u prvom stepenu rješava nadležni centar za socijalni rad, odnosno nadležna općinska/gradska služba za poslove socijalne zaštite prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva.

- (3) Korištenje prava na dječiji dodatak po Zakonu o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine isključuje pravo na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom.

Član 98e.

- (1) Visina dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom utvrđuje se u iznosu od 7% od prosječne plaće Kantona.
- (2) Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom isplaćuje se na tekući račun korisnika prava, odnosno zakonskog zastupnika ili staratelja.
- (3) Dospjela a neisplaćena potraživanja nakon smrti korisnika prava isplatit će se u skladu sa propisima koji regulišu pitanje nasljeđivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 98f.

Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom prestaje završetkom redovnog školovanja, odnosno navršavanjem 27. godina života, zaposlenjem ili stupanjem u brak korisnika prava.

Član 98g.

Sredstva za finansiranje dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom osiguravaju se u budžetu Kantona.

Odjeljak B. Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla, radi trudnoće, porođaja i njege djeteta

Član 99.

- (1) Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta (u daljem tekstu: naknada plaće) isplaćuje se za vrijeme korištenja porodijskog odsustva, u skladu sa propisom o radu.
- (2) Naknadu plaće iz stava (1) ovog člana ostvaruje žena-majka koja ima prebivalište na području Kantona u periodu od 6 mjeseci prije podnošenja zahtjeva ili žena-majka čiji poslodavac ima sjedište na području Kantona pod uslovom da ovo pravo nije regulisano prema mjestu prebivališta porodilje i da isto pravo ne koristi po nekom drugom propisu.

Član 100.

- (1) Naknada plaće utvrđuje se u visini od 1.000,00 KM mjesečno za vrijeme trajanja porodijskog odsustva.

- (2) Ženi-majci koja rodi blizance, treće i svako slijedeće dijete prilikom istog poroda naknada plaće iz stava (1) ovog člana uvećava se za 20% za svako rođeno dijete.

- (3) Ukoliko planirana sredstva za tekuću budžetsku godinu budu nedovoljna za isplatu naknade plaće iz stava (1) i (2) ovog člana, naknada plaće se isplaćuje u iznosu od 80% prosječne plaće koju je žena-majka u radnom odnosu ostvarila prije početka korištenja odsustva zbog porođaja.

- (4) Naknada plaće iz stava (3) ovog člana, ne može biti veća od prosječne, posljednje objavljene neto plaće Kantona, niti može biti manja od 300 KM.

Član 101.

Naknadu umjesto plaće iz člana 99. ovog Zakona može ostvariti i radnik - otac djeteta, odnosno njegov usvojitelj ukoliko porodijsko odsustvo koristi zbog smrti majke djeteta ili zbog toga što je majka napustila dijete ili je iz opravdanih razloga spriječena koristiti porodijsko odsustvo.

Član 102.

- (1) Nakon isteka porodijskog odsustva žena-majka koja rodi blizance, treće i svako slijedeće dijete, a koristi pravo da radi polovinu punog radnog vremena u skladu sa propisima o radu, ima pravo na naknadu plaće za polovinu do punog radnog vremena koju joj isplaćuje poslodavac u iznosu od 50 % plaće koju bi ostvarila da radi puno radno vrijeme.
- (2) Pravo da radi polovinu punog radnog vremena žena-majka iz stava (1) ovog člana ima do navršene dvije godine života djeteta, počevši od prvoga dana korištenja prava.
- (3) Zahtjev za ostvarivanje prava za rad sa polovinom punog radnog vremena i za naknadu plaće podnosi se poslodavcu 15 dana prije isteka porodijskog odsustva.

Član 103.

U slučaju kada žena-majka koja rodi mrtvo dijete ili ako dijete umre prije isteka porođajnog odsustva, na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika, ima pravo da produži porođajno odsustvo za onoliko vremena, koliko je potrebno da se oporavi od porođaja i psihičkog stanja uzrokovanog gubitkom djeteta, za to vrijeme joj pripada pravo na naknadu plaće u skladu sa članom 99. i 100. ovog Zakona.

Član 104.

- (1) Jedan od roditelja djeteta sa težim smetnjama u razvoju (teže hendikepiranog djeteta) u slučaju da se radi o samohranom roditelju ili da su oba roditelja zaposlena, a dijete nije smješteno u ustanovu socijalno - zdravstvenog zbrinjavanja, ima pravo na naknadu plaće za polovinu punog radnog vremena, kada ne radi, u iznosu od 50% od plaće koju bi ostvario za rad sa punim radnim vremenom.
- (2) Pravo na naknadu plaće iz stava (1) ovog člana može ostvariti roditelj do navršene 27. godine života djeteta, na osnovu nalaza i mišljenja Instituta o utvrđenoj potrebi za dodatkom za njegu i pomoć od strane drugog lica.

Član 105.

- (1) Rješenje o priznavanju prava na naknadu plaće iz člana 100. ovog Zakona donosi prvostepeni organ, koji je u obavezi primjerak rješenja dostaviti poslodavcu u roku od 8 dana od dana donošenja.
- (2) Naknadu plaće utvrđenu rješenjem iz stava (1) ovog člana isplaćuje poslodavac.
- (3) Poslodavac je u obavezi postupiti po rješenju iz stava (1) ovog člana i izvršiti isplatu naknade svaki mjesec uz isplatu plaće radnicima.
- (4) Na isplaćenu naknadu iz stava (2) ovog člana poslodavac je dužan obračunati i uplatiti doprinose i poreze u skladu s propisima koji regulišu obračun i isplatu poreza i doprinosa.
- (5) Uputstvo o postupku i načinu isplate naknade umjesto plaće, poreza i doprinosa po tom osnovu i načinu njihove refundacije poslodavcu, donijet će Ministar, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (6) Refundaciju sredstava iz stava (2) i (3) ovog člana na osnovu podnesenog zahtjeva za refundaciju, na način propisan Uputstvom iz stava (5) ovog člana vršit će se poslodavacu, putem nadležnog centra za socijalni rad, odnosno nadležne općinske/gradske službe za poslove socijalne zaštite, koji predmetna sredstva potražuju iz sredstava budžeta Kantona.

Odjeljak C. Novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu

Član 106.

- (1) Novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu ostvaruje se u visini od 1.000,00 KM mjesečno, a najduže 12 mjeseci od dana rođenja djeteta.
- (2) Novčanu pomoć iz stava (1) ovog člana ostvaruje žena-majka koja ima prebivalište na području Kantona u periodu od 6 mjeseci prije podnošenja zahtjeva, ukoliko je prijavljena na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje ili se nalazi na redovnom školovanju, odnosno ukoliko se na evidenciji Porezne uprave ne vodi kao zaposleno lice.
- (3) Ženi-majci koja rodi blizance, treće i svako slijedeće dijete prilikom istog poroda, novčana pomoć iz stava (1) ovog člana uvećava se za 20% za svako rođeno dijete.
- (4) Izuzetno od stava (1) ovog člana, pod okolnostima propisanim članom 101. Kantonalnog zakona, pravo na novčanu pomoć može ostvariti i otac djeteta ukoliko nije u radnom odnosu, kao i nezaposleni hranitelj.
- (5) Korištenje prava hranitelja na novčanu pomoć iz stava (1) ovog člana isključuje pravo na naknadu za izdržavanje hranjenika za period korištenja prava na novčanu pomoć.
- (6) Ukoliko planirana sredstva za tekuću budžetsku godinu budu nedovoljna za isplatu novčane pomoći iz stava (1) ovog člana, iznos novčane pomoći se utvrđuje u skladu sa odredbama Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj: 52/22).

Odjeljak D. Posebni psihosocijalni tretman bračnih partnera koji žele djecu i trudnica

Član 107.

Pravo na posebni psihosocijalni tretman bračnih partnera koji žele djecu i trudnica ostvaruje se u porodičnom savjetovaštu obrazovanom pri organu starateljstva.

Odjeljak E. Smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja**Član 108.**

- (1) Smještaj djece, uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja, obezbjeđuje se djeci predškolskog uzrasta na području Kantona.
- (2) Pravo na subvenciju dijela troškova boravka pojedinih socijalnih kategorija djece u predškolskoj ustanovi, ostvaruje se u skladu sa odlukom općine/grada o kriterijima subvencioniranja troškova smještaja djece u predškolskim ustanovama.

Odjeljak F. Osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja**Član 109.**

- (1) Pravo na osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave mogu ostvariti djeca porodica korisnika stalne novčane pomoći, koja pohađaju osnovnu školu.
- (2) Pravo iz stava (1) ovog člana može se ostvariti u vrijeme nastave u osnovnim školama, o čemu odlučuje općina/grad.

Odjeljak G. Pravo na školarine i stipendije dacima i studentima**Član 110.**

- (1) Pravo na školarine i stipendije, odnosno prednost u smislu bodovanja i rangiranja kandidata, imaju đaci i studenti sa područja Kantona, koji zadovoljavaju kriterije za ostvarivanje ovog prava.
- (2) Kriterije za ostvarivanje prava na školarine i stipendije iz budžetskih sredstava Kantona, utvrđuje Vlada Kantona.

POGLAVLJE II. DJEČIJA NEDJELJA**Član 111.**

- (1) Na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine svake godine prva sedmica mjeseca oktobra, određuje se kao „Dječija nedjelja” koja se uvodi radi podsticanja i organizovanja raznovrsnih kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih djeci i preduzimanja drugih mjera i akcija za unaprjeđenje razvoja brige o djeci.
- (2) Tokom cijelog mjeseca oktobra za „Dječiju nedjelju” će se naplaćivati novčani iznosi, na način određen ovim i Federalnim zakonom.

Član 112.

Aktivnosti obilježavanja „Dječije nedjelje” u Kantonu, planiraju se za svaku godinu posebnim programom, koji tim povodom donosi Ministar.

Član 113.

- (1) Naplaćene novčane iznose utvrđene Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, privredna društva, poslodavci i druga pravna i fizička lica, koja vrše naplatu na području Kantona, dužna su uplatiti na račun budžeta Kantona u roku od 15 dana, po isteku mjeseca oktobra.
- (2) Način naplate novčanih iznosa iz člana 111. stav (2) ovog Zakona bliže će propisati ministar Ministarstva finansija Kantona.

Član 114.

- (1) Uplaćena i utvrđena sredstva u budžetu Kantona sa pozicije „Dječija nedjelja”, Ministarstvo raspoređuje organizatorima raznovrsnih kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih djeci i u svrhu preduzimanja drugih mjera i akcija za unaprjeđenje razvoja brige o djeci.
- (2) Na osnovu prijedloga općinskog/gradskog prvostepenog organa dio sredstava iz stava (1) ovog člana može se odobriti kao pomoć u rješavanju pojedinačnih slučajeva-djece, odnosno za socijalne namjene, a shodno Programu obilježavanja „Dječije nedjelje” na području Kantona.

DIO PETI – POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM**Član 115.**

- (1) O pravima utvrđenim ovim i Federalnim zakonom, u prvom stepenu rješava općinski/gradski prvostepeni organ.
- (2) O žalbi protiv rješenja općinskog/gradskog prvostepenog organa, rješava Ministarstvo.

Član 116.

- (1) Postupak za ostvarivanje prava, po ovom Zakonu, pokreće se na zahtjev lica kojem je, u smislu ovog Zakona, potrebna zaštita ili na zahtjev njegovog zakonskog zastupnika, odnosno člana domaćinstva imenovanog za staratelja.

- (2) Općinski/gradski prvostepeni organ može odrediti odraslo lice koje predstavlja porodicu radi prava utvrđenih ovim Zakonom.
- (3) Postupak za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite pokrenut će po službenoj dužnosti nadležni općinski/gradski prvostepeni organ nakon određenih saznanja ili obavijesti pruženih od strane fizičkih ili pravnih lica, a koja ukazuju na potrebu pokretanja postupka.
- (4) Ženi-majci koja je radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, pravo na naknadu umjesto plaće pripada od dana otvaranja porodiljskog odusustva, dok ženi-majci koja nije u radnom odnosu pravo na novčanu pomoć pripada od dana rođenja djeteta ukoliko je zahtjev podnesen u roku koji je propisan u stavu (5) ovog člana.
- (5) Za ostvarivanje prava na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu i novčanu pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu, stranka podnosi zahtjev u roku od 60 dana od dana porođaja.
- (6) Ukoliko stranka podnese zahtjev po isteku ovog roka, pravo joj teče od prvog dana u mjesecu u kojem je zahtjev podnesen.
- (7) Izuzetno, ukoliko je stranka samohrana majka ili majka koja se porodila putem carskog reza bila spriječena da podnese zahtjev u propisanom roku iz stava (4) ovog člana, može joj se priznati pravo od dana poroda samo ukoliko zahtjev podnese najkasnije do mjesec dana od dana isteka roka za podnošenje zahtjeva utvrđenog u stavu (4) ovog člana.
- (8) Ministar će donijeti propis o načinu vođenja evidencije u oblastima socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom.

Član 117.

- (1) Prava po ovom Zakonu pripadaju korisniku od prvog dana narednog mjeseca po podnošenju zahtjeva, odnosno pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno i traju dok postoje uvjeti za sticanje i korištenje prava po ovom i Federalnom zakonu.
- (2) Raseljena lica koja borave u Kantonu, prava ostvarena po ovom Zakonu, nastavljaju ostvarivati i povratkom u ranija prebivališta i to najduže 12 mjeseci od povratka.

Član 118.

- (1) U slučajevima kada će se smještaj u Ustanovu, iz člana 49. ovog Zakona, djelimično ili u potpunosti finansirati iz budžeta Kantona, općinski/gradski prvostepeni organ dužan je prije donošenja rješenja o upućivanju lica u Ustanovu, zatražiti saglasnost Ministarstva, kojem je za svaki konkretan slučaj dužan dostaviti socijalnu anamnezu. Nakon pribavljanja saglasnosti, općinski/gradski prvostepeni organ može donijeti rješenje o upućivanju lica u Ustanovu.
- (2) Izuzetno, smještaj lica iz stava (1) člana 49., izvršit će se bez pribavljanja saglasnosti iz stava (1) ovog člana uz obavezu pribavljanja saglasnosti u roku od 15 dana od dana izvršenja smještaja po hitnom postupku.

Član 119.

- (1) Korisnik prava po ovom Zakonu, dužan je organu koji vodi postupak, prijaviti svaku promjenu koja je od uticaja na ostvarivanje i obim tog prava, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.
- (2) Na osnovu prijave ili saznanja o nastaloj promjeni koja je od uticaja za ostvarivanje i obim prava, prvostepeni organ će pokrenuti postupak odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dana saznanja za promjenu i donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava prema ovom Zakonu, sa pravnim dejstvom od prvog dana narednog mjeseca po nastaloj promjeni.

Član 120.

- (1) Licu koje se nađe u stanju socijalne potrebe, a sa područja je drugog kantona, pružit će se potreban oblik socijalne zaštite od strane općinskog/gradskog prvostepenog organa.
- (2) Od strane organa iz stava (1) ovog člana, odgovarajući oblik socijalne zaštite pružit će se i licu u stanju socijalne potrebe sa područja druge općine/grada Kantona.
- (3) Za pruženu zaštitu i izvršene usluge, obračunat će se troškovi i fakturirati nadležnim prvostepenim organima općine/grada prebivališta lica iz stava (1) ovog člana.

Član 121.

Lice kome se ne može utvrditi prebivalište ostvaruje potreban oblik socijalne zaštite od strane općinskog/gradskog prvostepenog organa, prema mjestu boravišta.

Član 122.

- (1) Prvostepena rješenja kojima se utvrđuju prava po ovom Zakonu, povremeno podliježu reviziji.
- (2) Reviziju po službenoj dužnosti vrši Ministarstvo, prema Instrukciji koju donosi Ministar.
- (3) Ako je protiv prvostepenog rješenja izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Član 123.

- (1) U postupku revizije Ministarstvo se može sa prvostepenim rješenjem saglasiti, izmijeniti ga, poništiti ili ga ukinuti.
- (2) Ministarstvo će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak – odnosno samostalno riješiti ako utvrdi da:
 - a) su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice;
 - b) se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rješenje stvari;
 - c) su pogrešno ocijenjeni dokazi;
 - d) je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak o činjeničnom stanju;
 - e) je pogrešno primjenjen propis na osnovu koga je riješeno.
- (3) Ukoliko je rješenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak, prvostepeni organ donosi novo rješenje.
- (4) Protiv novog rješenja iz stava (3) ovog člana može se izjaviti žalba i vodi se revizioni postupak, saglasno odredbama ovog Zakona.

Član 124.

Kada u postupku revizije bude izmijenjeno prvostepeno rješenje to rješenje ima pravnu snagu od prvog dana narednog mjeseca od dana donošenja.

Član 125.

- (1) U slučajevima kada iznosi visine novčane pomoći, odnosno naknade nisu fiksno utvrđeni, usklađivanje primanja po osnovu prava korisnika socijalne zaštite iz člana 19. ovog Zakona, a u vezi sa promjenama iznosa prosječne plaće Kantona, općinski/gradski prvostepeni organ vrši jednom godišnje.
- (2) Usklađivanje primanja po osnovu prava na dječiji dodatak iz člana 97. tačka a) ovog Zakona, a u vezi sa

promjenama iznosa prosječne plaće Kantona, općinski/gradski prvostepeni organ vrši jednom godišnje.

DIO ŠESTI – FINANSIRANJE SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM**Član 126.**

- (1) Sredstva finansiranja socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom osiguravaju se u skladu sa ovim i Federalnim zakonom iz:
 - a) budžeta Kantona;
 - b) budžeta općine/grada;
 - c) ulaganja osnivača;
 - d) privrednih i uslužnih djelatnosti ustanova;
 - e) ličnog učešća korisnika;
 - f) legata, poklona i zavještanja;
 - g) drugih izvora.
- (2) Zavisno od mogućnosti Kantona i općina/gradova Kantona, priliva sredstava u budžet Kantona i budžeta općina/gradova Kantona i ukupnih potreba za finansiranjem socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom propisom Kantona mogu se propisati i novi izvori finansiranja oblasti iz stava (1) ovog člana.

Član 127.

- (1) Iz kantonalnog budžeta finansiraju se oblici socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom i to:
 - a) stalna novčana pomoć u obimu od 60% potrebnih sredstava;
 - b) novčana naknada za pomoć i njegu od strane drugog lica;
 - c) osposobljavanje za život i rad;
 - d) smještaj u hraniteljsku porodicu;
 - e) smještaj u ustanove socijalne zaštite;
 - f) prava civilnih žrtava rata u obimu utvrđenom Federalnim zakonom;
 - g) dodatak na djecu;

- h) naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta;
 - i) novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu;
 - j) školarine i stipendije đacima i studentima;
 - k) zdravstvena zaštita korisnika socijalne zaštite.
- (2) U skladu sa svojim mogućnostima Kanton će finansirati ostale dodatne potrebe i intervencije socijalno-zaštitnog karaktera.
- (3) Iz budžeta Kantona finansiraju se ustanove i institucije koje osniva Kanton u funkciji obavljanja djelatnosti iz okvira ovog Zakona.
- (4) U skladu sa svojim mogućnostima, Kanton će podsticati rad kantonalnih Udruženja, drugih srodnih udruženja i organizacija socijalnog karaktera.

Član 128.

- (1) Iz općinskog/gradskog budžeta finansirat će se:
- a) stalna novčana pomoć u obimu od 40% potrebnih sredstava,
 - b) druge materijalne pomoći iz člana 33. ovog Zakona;
 - c) usluge socijalnog i drugog stručnog rada;
 - d) kućna njega i pomoć u kući;
 - e) posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova koji žele djecu i trudnica;
 - f) smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja;
 - g) osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja;
 - h) i druga prava iz socijalne zaštite, koja svojim propisima utvrđuju, odnosno planiraju općine/gradovi.
- (2) Iz budžeta općine/grada finansiraju se Ustanove, čiji je osnivač općina/grad.
- (3) U skladu sa svojim mogućnostima općina/grad će podsticati rad općinskih/gradskih Udruženja, drugih srodnih udruženja i organizacija socijalnog karaktera.

Član 129.

- (1) Troškove postupka za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite, osim prava iz člana 20. tačka b) ovog Zakona, snosi organ koji vodi postupak.
- (2) U slučaju utvrđivanja potrebe za pomoći i njegom od strane drugog lica u prvostepenom i drugostepenom postupku, u dijelu koji se odnosi na troškove pribavljanja nalaza, ocjene i mišljenja iz člana 30. stav (3) ovog Zakona, snosi organ koji provodi postupak u iznosu od 70% i podnosilac zahtjeva u iznosu od 30% tih troškova.

DIO SEDMI – STRUČNI I INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 130.

- (1) Ministarstvo vrši nadzor nad provođenjem ovog Zakona, drugih propisa i općih akata donesenih u skladu sa ovim Zakonom, kao i nadzor nad stručnim radom Ustanova koje osniva Kanton, odnosno općina/grad, izdaje instrukcije i vrši upravni nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po ovom Zakonu, a koja se obezbjeđuju iz kantonalnog budžeta (u daljem tekstu: nadzor).
- (2) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona provodi Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona putem nadležnog kantonalnog inspektorata.

Član 131.

Općinski/gradski prvostepeni organ koji je odlučio o smještaju lica u drugu porodicu obavlja nadzor nad tom porodicom, pruža pomoć toj porodici i redovnim obilaskom održava stalnu vezu sa smještenim licem.

Član 132.

Nadzor ima za cilj unaprjeđivanje stručnog rada, instruktuiranje, pravovremeno uočavanje i registrovanje nepravilnosti i propusta u stručnom radu, a radi preduzimanja odgovarajućih mjera potrebnih za sprječavanje ili otklanjanje štetnih posljedica.

Član 133.

- (1) Nadzor vrši Ministarstvo na osnovu plana koji utvrđuje Ministar.
- (2) Planom iz stava (1) ovog člana obezbjeđuje se stalni nadzor.

- (3) Općinski/gradski prvostepeni organ, odnosno Ustanova je dužna omogućiti obavljanje nadzora u skladu sa ovim Zakonom.

Član 134.

- (1) Nakon obavljenog nadzora podnosi se izvještaj Ministru u roku od 8 dana.
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži:
- a) prikaz utvrđenog stanja;
 - b) prijedlog mjera i rokove za otklanjanje nedostataka i
 - c) prijedlog drugih mjera koje je potrebno preduzeti.

Član 135.

Ministarstvo je dužno da razmotri izvještaj i utvrdi mjere za otklanjanje nedostataka i rokove za njihovo izvršenje, te da o tome obavijesti Ustanovu, u kojoj je nadzor izvršen.

- (1) Ustanova je dužna ukloniti utvrđene nedostatke u skladu sa rokovima iz stava (1) ovog člana, a najkasnije 60 dana od dana prijema obavještenja.

DIO OSMI – NAKNADA ŠTETE

Član 136.

Korisnik, koji je na osnovu rješenja o priznavanju prava iz ovog Zakona, ostvario određena primanja na koja nije imao pravo, dužan je u roku koji mu odredi općinski/gradski prvostepeni organ vratiti primljeni iznos, ako je to pravo ostvario:

- a) na osnovu neistinitih ili netačnih podataka za koje je znao ili morao znati da su neistiniti, odnosno netačni ili je na drugi protivpravan način ostvario primanja na koja nije imao pravo, ili je isto ostvario u većem obimu od onog koji mu pripada;
- b) zbog toga što nije prijavio promjenu, koja bi uticala na prestanak ili obim prava, a znao je ili je morao znati za tu promjenu.

Član 137.

- (1) Ako korisnik primanja ne postupi na način određen članom 136. ovog Zakona, povrat spornog iznosa ostvarit će se tužbom, putem nadležnog suda.
- (2) Općinski/gradski prvostepeni organ će, ovisno od ukupnih socijalnih okolnosti konkretnog slučaja:

- a) tražiti vraćanje primljenih iznosa u ratama,
- b) osloboditi osobu kao korisnika obaveze vraćanja cijelog iznosa, u slučajevima kada bi ostvarivanjem takvog potraživanja nasljednici i članovi porodice korisnika ostali bez imovine, odnosno prihoda potrebnih za podmirenje osnovnih stambenih i drugih životnih uvjeta uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva.

DIO DEVETI – KAZNE NE ODREDBE

Član 138.

- (1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ustanova kao pravno lice ako:
- a) korisniku prava, protivno odredbama ovog Zakona, uskrati ili ograniči pravo koje mu pripada;
 - b) omogućiti korištenje prava licu kojem to pravo po odredbama ovog Zakona ne pripada ili mu ne pripada u tom obimu ili obliku;
 - c) otpusti korisnika koji je smješten u ustanovu a da prethodno nije dokazano da su poduzete propisane i predložene mjere i obezbijeđen adekvatan način zbrinjavanja;
 - d) otpočne sa radom i obavljanjem djelatnosti prije nego što Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uslovi za početak rada i obavljanje djelatnosti;
 - e) ne ukloni nedostatke utvrđene u vršenju stručnog nadzora u roku koji je utvrđen u članu 135. stav (2) ovog Zakona;
 - f) ne vodi propisane evidencije;
 - g) onemogućiti ovlaštenom licu vršenje neposrednog nadzora.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u ustanovi, novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Član 139.

- (1) Novčanom kaznom od 3.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac, kao pravno lice, ukoliko ne postupi u skladu sa članom 105. stav (2), (3) i (4) ovog Zakona.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 do 2.000,00 KM.

Član 140.

- (1) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac - pravno lice odnosno poslodavac – fizičko lice ako za vrijeme „Dječije nedjelje“ ne naplaćuje i ne uplaćuje novčane iznose utvrđene odlukom Vlade Federacije BiH u skladu sa članom 95. Federalnog zakona, članom 111. stav (2) i članom 113. stav (1) ovog Zakona.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod poslodavca – koji je pravno lice novčanom kaznom od 100,00 KM do 400,00 KM.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07)

Član 141.

Postojeće Ustanove koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite dužne su uskladiti pravila i druge opće akte sa odredbama ovog Zakona, u roku od 6 mjeseci, od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 142.

- (1) Po stupanju na snagu ovog Zakona, Ministar će donijeti propise i to:

a) U roku od 6 mjeseci:

1. Pravilnik o općim, tehničkim i stručnim uvjetima za osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite iz člana 68. stav (5);
2. Pravilnik o normativima stručnih kadrova i smještajnih uvjeta centara, iz člana 73. stav (3);
3. Pravilnik o otkrivanju, procjeni, praćenju i upućivanju djece u riziku, djece s teškoćama i invaliditetom;
4. Uputstvo o sadržaju i formi iskaznica socijalnih i drugih zaposlenika ustanova socijalne zaštite i nadležnih općinskih/gradskih službi, iz člana 59. stav (4);
5. Pravilnik o naknadi za rad staratelja i osoba imenovanih za vršenje dužnosti staratelja, iz člana 64. stav (3);
6. Uputstvo o postupku, uslovima i finansiranju privremenog smještaja i zbrinjavanja u sigurnoj kući;

7. Uputstvo o postupku priznavanja nadoknade troškova medicinskog vještačenja u prvom stepenu.

b) U roku od 3 mjeseca:

1. Uputstvo o priznavanju prava zdravstvenog osiguranja i ostvarivanju osnovne zdravstvene zaštite, iz člana 18. stav (5);
2. Uputstvo o načinu vođenja evidencija o korisnicima smještenim u Ustanove, iz člana 71. stav (2).

c) U roku od 2 mjeseca:

1. Uputstvo o načinu vođenja evidencije u oblastima socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, iz člana 116. stav (8);
2. Uputstvo o načinu obračuna, doznaci sredstava i isplati po osnovu prava;
3. Instrukciju o načinu izvršenja revizije rješenja o priznavanju prava na osnovu ovog Zakona, iz člana 122.;
4. Pravilnik o postupku ocjenjivanja potrebe za pomoći i njegom od strane drugog lica, iz člana 30. stav (4).

- (2) Do donošenja propisa iz stava (1) ovog člana primjenjuju se postojeći propisi, ako nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom.

Član 143.

Prava utvrđena po ovom Zakonu prestaju kada prestanu okolnosti koje su bile od uticaja za njihovo priznavanje.

Član 144.

Postupci za ostvarivanje prava započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koji nisu završeni okončat će se shodno odredbama ovog Zakona.

Član 145.

- (1) Na pitanja lica sa invaliditetom, odnosno lica sa teškoćama u razvoju u smislu člana 11. stav (1) tačka e) ovog Zakona i druga pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuje se Federalni zakon.
- (2) Prava iz ovog Zakona mogu ostvariti lica, odnosno porodice, koje imaju prebivalište, odnosno boravište na području Kantona.

Član 146.

Danom početka primjene ovog Zakona, prestaje primjena propisa o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se do dana stupanja na snagu ovog Zakona primjenjivali na području Kantona, i to:

- a) Odluka o pravu na naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme porodijskog odsustva („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 14/99 i 10/01),
- b) Odluka o uređivanju prava na novčanu pomoć porodilji koja nije u radnom odnosu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 11/02 i 9/03),
- c) Odluka o odobravanju sredstava za privremeno finansiranje troškova smještaja djece u druge porodice („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 12/99).

PRIJELAZNE ODREDBE

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 16/22)

Član 147.

- (1) Postupci za ostvarivanje prava započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koji nisu pravosnažno okončani završit će se po odredbama ovog Zakona.
- (2) Važeća rješenja kojima su priznata prava na naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu, prvostepeni organi će po službenoj dužnosti u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, zamijeniti novim rješenjima i ista uskladiti sa ovim Zakonom za period od stupanja na snagu ovog Zakona do isteka perioda za koje je priznato predmetno pravo.
- (3) Važeća rješenja kojima su priznata prava ženi-majci koja nije u radnom odnosu, prvostepeni organi će po službenoj dužnosti u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, zamijeniti novim rješenjima i ista uskladiti sa ovim Zakonom za period od stupanja na snagu ovog Zakona do isteka perioda navršene godine dana djeteta, te istim rješenjem utvrditi prestanak već priznatih prava.
- (4) Pravo na novčanu pomoć u skladu sa ovim Zakonom žena-majka koja nije u radnom odnosu može ostvariti od dana primjene ovog Zakona do navršenih 12 mjeseci života djeteta, podnošenjem zahtjeva nadležnom općinskom/gradskom prvostepenom organu.

- (5) Pod uslovima propisanim ovim Zakonom, pravo na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu i pravo na novčanu pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu, može ostvariti i žena-majka koja podnese zahtjev u roku od 60 dana od dana primjene ovog Zakona, a isti nije podnosila prije stupanja na snagu ovog Zakona.

PRIJELAZNE ODREDBE

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 8/24)

Član 148.

Svi postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravosnažno okončani završit će se po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme donošenja ovog Zakona, ako je to povoljnije za stranku.

Broj: 01-02-2443-2/25

Datum, 24.02.2025. godine

Z e n i c a

**PREDSJEDAVAJUĆA
ZAKONODAVNO-PRAVNE
KOMISIJE**

Naida Delibašić-Alagić, s.r.

.....